

GAZETA LITERARĂ

pag. 3
versuri de
AL. ANDRIȚOIU
3
G. DIMISIANU
cronica literară

Anul X nr. 38 (497) — Joi 19 septembrie 1963

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

8 pagini 50 bani

UN BRÎNCUȘI INEDIT

Citiți în pag. 6.
articolul semnat de MIRCEA DEAC

VACANȚĂ LA NEAMȚ

Aș putea spune că imi era oarecum cunoscută această parte a Moldovei. În urmă cu 15 ani, atunci când un vânt hain căutase păduri de brazi în Munții Neamțului, am fost martor la neîncredută strădanie depusă spre a nu se înfrângă această avuție. În urmă cu zece ani și după aceea, am văzut când s-au făcut măsurătorile și ridicările în plan pentru hidrocentrala „Vladimir Ilie Lenin”, cum s-a străduțit masivul de piatră al muntelui Botoșanului, cum s-a ridicat uriașul perete din calea Bistriței, barajul de la Bicaș.

A trecut o vreme și n-am mai putut revădea locurile de faimă descrise în atita meșteșug de Alecu Russo, Ion Creangă, Alexandru Vlahuță, Calistrat Hogaș, Gala Galaction, Mihail Sadoveanu și alții alți oameni de seamă ai condeului. Până în această vară când, nefiind-mi prea ușor să-mi rezolv cu Oficiul Național de Turism problema vacanței, am ermit-o — ca să folosesc o butadă — de la sectorul socialist, la „sectorul particular”, aruncându-mă în necunoscut, cu credința că n-o să rămân de izbeliște.

SĂ NE OPRIM LA PIATRA NEAMȚ
Sînt numai cinci ore de mers cu trenul de la București pînă aici. De bună seamă, cu automobilul, în care obținerea unui loc, ce-l drept nume-rotat, nu este o treabă dintre cele

mai ușoare. Frământările de zi cu zi s-au pulverizat și acum, de unul singur, la ora prinzului, cu o sașoșe în mînă, fără nici o obligație, te afli în gara Piatra. În zare, și de vale și în deal, fumează cogurile de fabrică ale noilor unități industriale. În fața Bistriței, care nu mai este înspumată cum se spunea în serieră și nici nu mai curge în vale, așa cum se jelieste o cîntec. Și aci, apele i-au fost oprite în loc, spre a revarsa peste Moldova harul electricității. La Bicaș, în fața peretelui de piatră înălțat de constructorii socialismului, de-a lungul a mai bine de treizeci de kilometri s-au înălțat și apele Bistriței. De acolo și pînă la Băcău, pînă la vărsarea în Siret, mai sînt oprite încă în nouă locuri, de tot atîtea hidrocentrale, mai mici, toate la un loc de capacitatea uriașei uzine electrice de la Sîtejarul. Nouă parapele; tot atîtea lacuri de acumulare, tot atîtea izvoare de energie.

În Piatra — așa cum îi spun precursorii localnici — nou centru industrial al Moldovei, ca peste tot locul, e o problemă găsirea unui seopăr-mînt; hotelul de lingă gară e plin, iar cel din centru, să nu mai vorbim. Pînă la urmă însă, nu rămîne bietul om fără găzduire, așa că poate lua — ca să folosim un cuvînt la modă — nemijlocit contact cu realitatea.

De la poștă, expediază cunoscuților cărți postale ilustrate. La piață, se

afli în mijlocul belșugului: orătânii, zarzavaturi, lactate, fructe. Pe stradă, se găsește cînd într-un oraș curat (între grădini de pe Ștefan cel Mare), cînd într-un oraș desfundat (în centru, unde se construiește de zor), cînd în fostul oraș al mizeriei (pe vechia Strada Mare, cu dughenele sale insalubre, care, amenințate de înaltele macarale din apropiere, o știe toată lumea, vor mai dăinui foarte puțin). De altele, acest lucru se afli ilustrat pe panoul „Așa va arăta orașul nostru” din capătul primitivului bulevard al gării. În fața căruia, conținut, cetățenii identică noile blocuri date în folosință, pe cele în construcție, gata la roșu și pe cele nevăzute încă, ce urmează a se înălța. La restaurantul lacto-vegetarian, abundentă. Sus, pe muntele Cozia, după un drum fermecător, în serpentine prin pădure, un restaurant cu neon, cu dans, cu spectacolul culinar, de unde, în zare, cuprinzi Valea Bistriței pînă hăt departe.

Cu problemele limesii rezolvate, te afli în situația de a te îndelelnici cu hrana sufletului. În mijlocul fostei curți domnești din secolul al XV-lea, din care pe blocuri au rămas frînturi de ziduri, lată turnul de observație al lui Ștefan cel Mare, acum mai prejos decît noile blocuri-tornu ce zeceteja din apropiere, dar

mai cu seamă înclinația biserică a aceluiași domnitor: Sfîntul Ioan din Piatra. Micuță, cu totul remarcabilă în proporțiile sale, cu porți de piatră de o rară frumusețe, cu contraforți ce amintesc de evul mediu, cu acoperșii de ceramică colorată, afli de folosite în zidurile timpului. În preajma ei meditez la culmea ariei românești din vremea lui Ștefan cel Mare și o dată mai mult și se înfășeșază talentul arhitectonic al poporului român.

Parcurgi un scuar mai mult decît îngrijiț, mai mult decît încărcat cu motive arhaice realizate din flori, spre a intra în muzeul arheologic al orașului. S-a înfripșat în urmă cu decenii, datarea păstunilor preolului C. Mătasă, actualul director al așezămîntului. Atunci, relievele generațiilor apuse erau de văzut pe o stradă dosnică, într-o încăpere oarecare. Acum sînt expuse în centrul orașului, în numeroasele săli ale unei foste școli. Sînt mărturie din negura vremurilor, din preistorie pînă către zilele noastre. Amănunte de tot felul le afli de la directorul Mătasă, care le continuă și în afara muzeului, de pe dinlăunul turnului de observație al lui Ștefan cel Mare:

— Vezi maa, în depărtare, creștia aceea? Nu se știa de ce îl spune Troianul. Acum în urmă s-a descoperit acolo o colonie romană, ajunsă aci spre a supune o așezare dacică ce se afla pe cealaltă creștia, din față. Descoperirea este mai mult decît im-
portantă, pînă în prezent unică pe teritoriul Moldovei.

Pe stradă, afișele expoziției pictoricei Iulia Hălișcușu sînt acoperite cu atite, care anunță expoziția de grafică a artistei Simona Vasiliu Chirilă. O vizitezi cu un numeros public, în a cărui obșnuită au intrat asemenea manifestări. Este o expoziție remarcabilă de țururi colorate, cu imagini contemporane de la Săvi-nești, Bicaș, Turcu-Severin și din Italia, pictoria făcînd parte dintr-un prim grup de romini burseri al Academiei de Belle-Arte în Perugia.

În plină vacanță, seara, ce să faci? Te duci la cinema. De ce poartă denumirea „Progresul”, această sală urită și neaerisită nu m-am dumirit, tot așa cum m-a mirat lipsa de imaginație a celor de la Bicaș, unde cinematograful poartă un nume aspru: „Cimentul”. De văzut, am văzut o comedie italiană oarecare: Bunica... nu știu cum. Apoi o completare epologică cu viermi și păduchi din peșteri, asupra cărora intrizez îndelung, dizgrațios, aparatul de filmas, muzica, cînd de Mozart, cînd de jazz, nereușind să-l inobelizez. Cît despre Jurnalul de actualități, în genere interesant, bine făcut, cu comentariul hazos al lui Eugen Mandric, nu ne putem pronunța, la cinematograful „Progre-

— Vezi maa, în depărtare, creștia aceea? Nu se știa de ce îl spune Troianul. Acum în urmă s-a descoperit acolo o colonie romană, ajunsă aci spre a supune o așezare dacică ce se afla pe cealaltă creștia, din față. Descoperirea este mai mult decît im-
portantă, pînă în prezent unică pe teritoriul Moldovei.

ZORI

Ca roua peste păduri
Șarja de radium a fîșnit.
Furnal cu o mie de guri
E ziua la răsărit.

Ferestrele mi se zbat, se deschid
Și filfiie — pinze-argintii
Impinse de vîntul torid.
Cicori izbucnesc pe hirtii.

Uzina revarșă pe scoc
Șipote-albastre de fier.
Poduri cu coame de foc
Aruncă munții spre cer.

O mînă întoarce-n vîpăi
Blocul de-otel înroșit

EMIL GIURGIUCA

Și pe-ale mărilor vâi
Fregate de-argint au fîșnit.

Iar eu între visuri pe drum
Întîrziu și port pe cîmpii
În păr aurii lor fum.
Rid în văzduhi ciocărliei,

PARABOLĂ

Cerul foșnește ca vîntul.
Orele trec pe cer rare.
Trece în cursă pămîntul
Pe șleauri stelare.

Noaptea nu pune zăgăz
Astrului roșu în mers.
Ziua zburînd de pe brazi
Sundă în univers.

DESPRE TRADUCERI ȘI TRADUCĂTORI

Problema traducerilor are un dublu aspect: acela al îndrăgirii orizontului unei literaturi naționale și celălalt al muncii adînci de prefacere în identitate absolută — dacă se poate — a unei opere literare, trecut în altă limbă. Rostul primului aspect este înțeles mai ales astăzi, în toată valoarea lui, în țările care vor ca literatura națională să intensifice circulația valorilor străine, vechi și contemporane, pentru o cit mai deplină ridicare a nivelului culturii generale. Și țările acestea sînt mai ales cele din lagărul socialist. La noi aspectul traducerilor e cu totul altul astăzi față de ceea ce era în trecut. Mai întii selecționarea operelor și orientarea întregii campanii, apoi calitatea realizărilor. Personalități scriitoricești de mare prestigiu au înțeles de mult să adauge operei lor munca de traducător. Reamintim pe Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Coșbuc, Caragiale, St. O. Iosif, Rebreanu și mai recent Philipide, Blaga, Tudor Vianu și alții. Și totuși, pînă foarte de curînd, aspectul general al traducerilor era înegat. Un anumit detașament, sfîrșit astăzi, dădea uneori formule aproximative lășind cu greu să se vadă prin natura zbrînturoasă a unei limbi românești stingaci minuită, creația ce s-a cerut transpusă. Deoarece — și aici intervine al doilea aspect al problemei — s-a înțeles cu greu, sau nu s-a înțeles de fel, că operele mari, din orice limbă și din orice epocă ar fi, au în ele, în afară de formă și fabulație, un mesaj adînc, că ele, sînt afirmarea unui geniu național ridicat prin contribuția și arta scriitorului la o afirmare și valoare universală. Poate fi conceput o tălmăcire a valorilor universale cuprinse în opera unui gigant ca Tolstol în afara înțelegerii specificei literaturii ruse? Nu stă reușita admirabilei transpuneri a „Donului Iviști” înfăptuită de Cezar Petrescu într-o întuire profundă, odată cu mesajul revoluționar al acestui neuitat roman, a universului particular, fizic și moral, care l-a generat? Lucrul acesta se poate urmări foarte bine la un scriitor ca Thomas Mann, la care creațiunea rămîne adînc legată de specificul comunității căreia el îi aparține. Lășind la o parte, firește, acel roman care atacă însăși problema destinului unei culturi în ceea ce are ea propriu, tragic cîteodată, în erori grave de

Ion Marin SADOVEANU

(Continuare în pagina 6)

FABULISTUL ÎN CETATE

— LUI MARCEL BRESLAȘU LA 60 DE ANI —

Talentul fiind, în definitiv, capacitatea de a comunica, deși forța de a exprima și, cu un sens grav, simpatia, este de la sine înțeles că artistul rupt de societate, blocat și călător în turn, e un non sens. Descoperind acest paradox care semnifică abdicarea artistului de la propria sa esență și urmărindu-l prin Agora cu arma sa-lirică, Marcel Bresașu alege a fi poet al cetății, în cetate, sub soare, poet cetățean. Că arta este pentru el un mod de comunicare o dovedește, între altele, și faptul că nu s-a limitat la un singur mod de expresie ci a folosit cît mai multe din artele artei sale. Poet liric, și fabulist, meditănd în vers asupra lirismului și fabulei, scriind articole și pamflete ca și literatură pentru copii, Marcel Bresașu a înțeles a sluji înaltele idei ale socialismului nu numai cu toate puterile, ci și cu toate mijloacele sale. Și aceste mijloace sînt, spuneam, multiple, iar pluralitatea expresivă constituie prima caracteristică a operei sale. Dacă totuși fabulistul a concentrat atenția criticii, oarecum umbrîndu-l pe liric, aceasta se datorează nu poeziei, nu poeziilor și nici chiar criticii, dar obiectului preocupărilor sale, fabula, specie rară, străveche, pe cale de dispariție, pe care poetul, ca pe un bizon, a prins-o, a imblînzit-o, a readus-o în plină contemporaneitate.

Fabulist? Desigur. Dar modul în care Bresașu a procedat cu fabula spune mult de posibilitatea colaborării fertile a tradiției cu inovația. Supunîndu-se mașinăriei acestui orologiu care, dorînd să arate ora eternității nu indica nici una, poetul a pus-o în mișcare silind-o să indice timpul exact. De la defectele general umane pe care le critica, fabula a fost trecută la acele țare ce trebuiesc să fie izbite Aci și Acum, ruine fără glorie ale unei foste lumi, ce trebuiesc înlăturate numaidecît. Așa cum romanticii au intrat în vers cuvinte pe care sacra fobie a clasicismului le izgonise în aelernum, poetul introduce pe poarta fabulei eroi noi, nici măcar dezghizați în animale (atomii, colonialismul, piața comună etc) aduce termeni ai colidialului, ai ocupațiilor noastre, ai îngrijorărilor noastre, adunîndu-i, într-o coloristică festivă a auzului, cu vorbe vechi, populare. Fabulist? Ei, da, dar trecînd prin contrabandă estetică fabula din genul didactic în genul liric. Prin concretul ei etic, fabula lui Marcel Bresașu — și spre aceasta tind mijloacele artistice și inovațiile amintite — devine politică, devine agitatrică.

Dacă cei mai mulți fabuliști erau, și nu puteau să nu fie în acele vremi, plini de amărăciune, Marcel Bresașu este, și n-ar putea să nu fie în vremea noastră, optimist. Picătura de venin mizantro-

pic difuză în opera vechilor fabuliști a dispărut Aci — Acum — Acoasă, cînd forțele binelui triumfă, cînd lupul și vulpea și leul, odată tari și mari, azi izgoniți, trebuie să-și schimbe pielea (deși năraul, ba!) pentru a putea intra ferii pitii și precar, în cetate, dar pentru cît de puțin timp! Și ce timp acesta, în care lupul se teme, în Agora, de miel. Iată de ce fabulistul nu mai e amar ci surizător. Surizător și pentru că el nu loveste în oameni ci în acele deprinderi vechi pe care ei înșiși doresc să le lepede, surizător fiindcă există oameni ce pot fi admirați — și vor fi tot mai mulți —, surizător fiindcă în Cetate e bine — și va fi și mai bine!

Liric și fabulist? Catalogate în genuri distincte și ostile, lirismul și fabula puteau, totuși, coexistă, — au dovedit-o La Fontaine și al nostru Grigore Alexandrescu. Este aici însă nu numai o dicotomie, o bivalență ci și un transfer. Dacă Marcel Bresașu infuzează fabulei lirism el introduce în lirism, nu, desigur... fabula (nici nu s-ar putea!), nici procedeele ei (ar fi inadecvat) dar, cum să spun, esența ei care constă în spirit critic și problematică etică. De aici o lirică a eroului pozitiv („Cîntec de leagăn al Doncăi”) și o vervă de o grație incisivă („În țîrg la Iași”) cu schimbarea portretelor satirice. De altfel, chiar în lirism, Bresașu nu se spune pe el însuși, nu se expune privirilor ci poeziei clasiciste, fiindcă acest dinamitar al genului cel mai clasic, este, în sensul general al termenului, un simpatizant al clasicismului practic lirismul obiectiv, lirismul altora, lirismul celorlalți pe care caută să-i exprime din lăuntru. E încă un sens al simpatiei.

„Dialectica poeziei”, aceste „Cîntec despre cîntec” sînt tot introducerea, tocmai a spiritului critic în lirism — contribuție originală la dezvoltarea poeziei de ideal. Spiritul critic, meditația eseistică și satira se-mpletesc cu simpatia, generozitatea, sentimentalul, într-un cuvînt cu lirismul, formînd un întreg nedivisiabil, armonios și original. Și dacă am început această schiță cu diversitatea artistică a lui Marcel Bresașu, se cade s-o-ncheiem cu unitatea ei ideologică. Modalități, forme, procedee diverse, noi, scăpărătoare sînt moduri de afirmare a unei unități în concepție — politică, etică și estetică, fiind aspecte ale unui întreg. Și ceea ce unifică varietatea și spiritul de partid, marea dorință de a servi cristalizarea omului nou, omului comunist. Simpatia și severitatea, vervă și adîncime, luciditate și lirism — se unesc și se completează într-un om și într-o operă pe care le prețuim,

Paul GEORGESCU

Mihai POPESCU

(Continuare în pag. 5)

Opera, prin faptul contemporaneității...

critice, care fără a fi rezultatul unor...

mar mai recent, în furnizarea cetera...

Pe baza stabilirii că este a valorii în...

produse diferențiale individualizate...

Ultimul număr al revistei Secolul...

ili autorilor, după o găsire de...

JUDECĂTORIA DE VALOARE ȘI GENERALIZAREA

tre opere, corespondențele sau dese-

cat astfel, acum civa timp, dacă nu...

Rebreanu, Nicolae Breban, Sorin Titei...

Cel care relevă ipșa pentru clu-

de fapt, este o reacție a ochilor, de-

Cu interes aparte, parcurem —

Clim în verșune românească au-

SCHIMBURI DE OPINII TOT DESPRE „CRITICĂ ȘI RECEPTIVITATE”

Porind de la poezia Friguri de...

din „semnificațiile importante ale po-

De altfel, și tov. G. Dimisianu, care...

o serie de observații generale judi-

Articolul din revista „Secolul 20”...

Articolul „Științele și studiul cri-

Numărul 6-7 înscris, credem, în...

cronica literară

Cu volumul Desculț (1948) Zaharia...

sentimentul unei delașări, al unei...

Dar opere totu era sortit degradării...

De aceea, în nemișcării, o conștiin-

Intenția autorului a fost să ne...

pe căre, de fiecare dată dintr-un...

Care e, așadar, nola predominantă...

ZAHARIA STANCU

PĂDUREA NEBUNĂ

...mă o fi venit mie să mă plonec într-un loc. Ia intrare! Și încă în prima bancă? Am intrat, și parcă mi s-au tăiat picioarele. Tine bine, băiete! M-am așezat în bancă. Natural, nu mi s-a împiedicat de mine. Imi adau picioarele sub bancă. Drăgănescu și scutură mințile de apă. Rinjește când dă cu ochii de mine. Căiva stropi mă ating pe obraz. Ah, ce buni sint. Păcat că se usucă repede, ca pe plită. Am fața încinsă nu știu de ce. Rîndăș se așează ceva mai încoace, pe aceeași bancă. Iși scoate pieptul cel roșu și îl trece prin părul ud, peste cap. Părul i se face lucos ca smonia. Bă, zgîrcioaie, iar și-a turnat în cap briliantina de la Drăgănescu, parcă n-ar avea cu ce să-și la o stea și lui dacă se omoară așa să lucreze. Toti vin de la vestiar. Sint curăț și miroase a săpun și a lăutun. Dumitrache fumează „Snagov” de cînd a luat banii pe inovatie. Tine țigara între dinți și mîjește ochiul la fiecare fum. Le fumează banțele ce orag la băieți cînd umbliă după țigări și brichete prin buzunare. Nu prea vorbesc. Fiecare cu gîndurile lui, ca înainte de o ședință. Troznesc bănele sub el. Podoava de scînduri e galbenă, lună. Aici luăm noi, în pauza de zece minute, gustarea de dimineață.

Mă uit și cu puțină fereală la fiecare. Nici unul nu ște ce vorbe grele vor spune eu în ședința asta. Dacă ar ști că n-am mai trecut așa îndelung pe lângă mine. Drăgănescu se bălăie în bancă. Dar de ce se face? Nu vede că se întîmplă în Can caid. De sus se aud defibratoarele ca niște avioane. Trebuie să vorbească, să se înțeleagă bine ce spun. Dacă se deschide acum un pic fereastra mi-ar fi mai bine. Ce dacă e ger? N-o să murim de frig. Aici, totdeauna te trăneste ferocețatul. Hai, bă, nu te mișcă! Tine ție nu știu cum.

Îl judec eu pe Drăgănescu! De unde știu că nu i-a trecut și lui prin mințe ce mi-a trecut mie și a lăcut cum am lăcut și eu? Baram acuma să fi învățat ceva. Uite-ți ce Milea. Pe asta îl cred în stare de orice. Nu pot să-l sfăru, mai rău ca înainte. Vlăduțescu intră și el găscuit. Sigur, nu pot fără Milea. Le trebuie starea, se neacă ca totdeauna lângă el. Călfăie. Are și păterea mea, Costică-Accidente intră furtiv. Ridică nasul spre el. Zăpăciul lui zîmbiștie și mă sperie. Fufurîndu-și mina pe dinaintea ochilor mei: — Mă ferece. String din dinți. — Ce i mutra asta de degerat? — Am mîtră de degerat? Rîde și se duce la locul lui, neghivînd. În deșul pînoului cu afise pe care scrie: „FERFI-LA DE ACCIDENTE! SUPORI, OCHII SINT TOTUL. NU LUCRATI FARA SCURTARI! PROTECTIE!” Ce foios e și simpatic, dacă fuge de răspunderi. Cînd am aflat că se spune Costică-Accidente din cauza că se ascunde după stîlpul cu afise să nu fie văzut de prezidiu, m-a putînt risul. Nu știu ce-am găsit de rău. — Lasă că o să fie bine, spune el. — Toți mă scot din sărite. Dar de vină sint eu. Ce haz mai are să spun un lucru a treia oară? Dacă nu l-ai spus le timp, l-ai omorît. Rîndăș mi strigă: — Ce-ți chinul așa minile, Virgile? — Imi chinul minile? Rămîn cu ele înecate. Mă uit la el ca prin sicriu. — Ce, mă, nu înțelegi? — E al dracului Ce mi se bagă asta în suflet? — Ba da, mă doare burta. — Imi face semn cu capul: „Du-te afară!” Nu mai am timp să-i zic una. Vin mai mulți năvăli. Imi trec pe dinaintea Sere, Anton Iordache, Voluntaru, Kraus. Cu știa n-am nimic, îi respect, sint aproape ingineri. El, cu Dumitrache sint fumătorii de „Snagov”. Numai că se cam uită de aus la șef, asta nu-mi place, cu toate că Micimanu face destule pentru dinții, le semnează bonuri de materiale cînd se apucă de vreo inovatie, împarte lucruri cu tîle ca să le rămînă timp cîi nu nevoie, măcar de obraz ar trebui să-l respinde mai mult. Micimanu îl laudă, zice că sint cei de masă din birou, că sint cei care pun șerșu-tea pe unchi și chiar cînd n-au dreptate, îi s-a întîmplat și lor să n-aiibă dreptate, și, după toate, ei își fac cu ochiul cînd Micimanu nu-i vede, adică, lasă-l pe moșneag să vorbească, e de treabă bătrînul, dar nu știe teorie, meseria o știe ca pe timpuri, a ciupit-o de la nemții lui Rottal cum a putut și el. Unde-i recunosc lui șefia e la practică: Pandeie e în fabrică de 38 de ani, cunoaște toate chichițele instalațiilor. Nici așa să n-o luăm!

Intră și Micimanu. E cam îndispus. Dau să mă scot în picioare cînd îl văd în fața mea, dar el trece mai departe fără să se uite la mine. Toți se împiedică în pantofii mei. Nu mă miso de aici nici măcar. Nu vreau să creadă secretarul comite-tului de partid că în fața lor m-am așezat și m-am spus lui. Nu mă ferece deloc. Stau aici, în prima bancă, la doi pași de el, să vadă că sint hotărît. Imi fug ochii după Micimanu. Mi se stringe inima, de ce să mint. El o să fie cel mai lovit. Și la el tin cel mai mult. N-am ce face. Dacă ai ști, Micimane, ce e în sufletul meu. Dar ție nici nu-ți pasă. Tu ne puji pe toți într-o oală. Sint ce zicea Dumitrache o dată? Că o fael din cauză că n-ai principii, sau din cauză că ai un principiu prost, crezi că balmăind lucrurile în secție nu mai afli și alții și nu te mai critică. Zicea că începi să te ramolești. Eu n-am crezut, Micimane, pînă la chestia asta. Sere te-a poreclit „Strutul”. Nu știu ce e și mine. Mă doare și nu-mă doare la Micimane să-i spun înainte de ședință: nu vezi că Milea și Vlăduțescu încercă lucrurile ca să tragă foloase de pe urma tenății dunitale? Mare idiot sint. Știu eu ce mă-nghetă. Nu doar că e cărunt ca tata și că mi-e șef, dar că-mi zice ca și caifa de Milea: „Țingăule!”

Uite-ți și pe secretari. Al nostru, Prepețiță, se uită în sală, pe deasupra capului meu. Îi aud glasul din piept, nu din gîbje, salopeta lui aproape imi atinge nasul: „E toată organizația de bază aici? Invitați ai venit?” Din cauza lui nu știu cînd intră tovarășul Constantin; abia după aia văd că secretarul comite-tului de partid se elvecează cu greu (e locul ingurat) printr-o bancă și merge, la locul unde-i obicei să stă, cînd am spus: „E tras la față și se uită în sală parcă i-ar roade ceva. Crede și eu, ce e ușor? Mă vede și-mi face semn cu capul să mă țin bine, apoi se uită în altă parte, căuind pe altcineva. Mi se cam urcă singele în obraz. Imi vine să-i strig: „Dar, tovarășe! Constantin am curaj! De ce credeți asta despre mine? Nu din cauza că n-am avut curaj n-am vorbit atunci, n-am vorbit din cauza că...” El, sia e, Virgile, de ce n-ai făcut-o? Nici eu nu știu de ce. Mă cam folesc pe bancă. De afară se lasă o lumină albă. A deschis cineva geamul și e mai bine. A nins toată noaptea, e ger al nabzii, dar e frumos afară. Mînați înconsec șapă.

Mă lipesc cîliva. Nu putem începe. Milea îl strigă pe Micimane: „Pandeie!” Parcă i-ar fi slugă. Nici Dumitrache cit e el de adjunct, nu-i zice pe nume. Sîi face semn cu capul să vie lângă el. Aș vrea să nu se ducă. Aș vrea foarte mult să nu se ducă. Să vie Milea la el, dacă are trebă! Micimane se duce. Milea îl spune ceva la ureche, Micimanu aprobă încet, nu aud ce spune, și-i face semn cu mina: să fie liniștit. Se întoarce la locul lui, parcă nu și-ar da seama că trebură să vie Milea la el. N-are principii. Imi vine să tip. Cu mine am să spun!

Vreau eu, numai că sint ceva; nu mai e ce-a fost atunci. Mor de neacă.

Judecați și dumneavoastră, acum dacă mă spovedesc, s-o las de la capăt. Eram la director cu o cerere pentru o bucată de postav, să-l desțarm. Aveam nevoie de o flanașă. La noi, cad margini cînd se pune un postav nou pe mașină. Se întinde în timpul mesurii și ce crește în lățime se taie. Niște fieli de cîliva centimetri. Nu se poate altfel, postavul trece ud printre valțuri și abia după ce merge cîliva timp și după ce-l ajustăm devine bun de lucru. O parte din fiiele astea, pe care le păstrăm cu grijă, le folosim pentru flanașe de protecție, un fel de scuturi echipamentului nostru de lucru pe care nu o purtăm întotdeauna, numai cînd facem anumite operații în locuri unde e umezeală și frig. O purtăm sub salopeta. Cu toate că trece prin apă și acizi, lina rămîne foarte bună. Costă și ieftin, și avem și mulțumirea că am găsit o soluție pentru folosirea rațională a unui material cu care nu se poate face nimic mai bun. Cel puțin așa s-a crezut pînă acum. Pe unii i-a preocupat că găsească o soluție și mai bună, era păcat, o lină cu fir dublu răscuit, rezistent. Acum ducem lupta pentru o valorificare și mai bună. Dar pînă atunci ce se face economii destul de importante și așa. De cînd s-a pus problema valorificării, începore pe o mînași specială, la care lucrăm chiar noi în momentul de față, directorul personal a luat în mîna problema. Ene are dreptul la flanașe de protecție (nu sintem mulți) trebuie să treacă pe la dîsul cu o motivare a șefului secției. Numai cu semnătura directorului se eliberează de la magazie. Cînd s-a discutat despre asta, directorul a zis în glumă să se arate în motivare și cum lucrează omul, tot vine la el, să stie și dîsul: ce părere are șeful secției despre oamenii lui, se dă o dată pe an, așa că e timp să se vadă. Nu că ar condiționa aprobarea de asta, dar de ce să nu facem două lucruri bune dintr-o dată, a zis el; prîmăm de vizită să ne cunoaștem bine. Și din glumă așa a rămas. Tei nu mă amuză cînd directorul dîsul, urmînd rîzind, dar directorul i-a pofit să la loc, le-a semnat și a venit, a intrat în vorbă cu el despre lucruri serioase. Scuit pe doi, motivările astea și vizitele la director au devenit o treabă de care nu mai ride nimeni. Nici nu mai e vorba de lină cit de tine; dacă te simți în destul de bun ca să ai curajul să dai ochi cu directorul. Unii, decît să-i judece pentru vreo bucată, nici nu se mai duc. Cînd îl vede, directorul îl la peste picior: „Șii că mai avem niște lină. Cînd îți trebuie, vino pe la mine”.

Mă uitam la director cum citea motivarea. Eram destul de înfrigorat dacă o să-mi aprobă, nu mi-impunem încă anul de cînd lucrăm în secția asta. Totuși mă gîndeam că nunciem cu rîvnă și aici, și pe deasupra, aveam nevoie de flanașă. — Cit îți trebuie? — Am ridicat din umeri. Știu și eu? Cit se dă la fiecare. Directorul mi-a zîmbit. Mă cunoștea dinainte. Imi făcuse profesor la școala profesională. Te lua cam deinde. M-a măsurat din cap pînă-n picioare și aproape că a ris: — Tine ție trebuie dublu; te-ai lungit ca b prăjîină. Imi prieste mune.

Era în toane bune. — Văd că te laudă Pandeie. E adevărat ce zice el aicea? Ce părere ai? — Vaszică așa mergea chestia, trebuia să spui singur ce crezi despre tine. Am zîmbit și eu, cit am putut mai modest, să nu-l

supăr. Nu de alta, eu credem că n-am de-a să mă năvălească. — Ești tot atât de bun ca la școala? — Eram bun. Măsoasam cu trageri de lină. Totuși, acum cînd mă întrebă, cu toate că zîmbeam, m-a trecut repede prin gînd că Micimanu adăgase în motivare niște aprecieri mai bune decît meritam! Prea umflat. Să fie el bote cu toată lumea. Chiar și cu „Țingăule” de mine. N-o fi eu așa de biserică! — as miști dacă se spune că nu mă unge la mamă cînd mă laudă cineva, și nici pe fecioara n-o fac, că crează lumii că aș fi mai bun decît sint — dar adevărat era că fuseserăm mereu jumătăți la ședințe pentru niște reparări făcute mai la țigăle și am cam băgat coada între picioare. De unde venisem tare pe strupăe, zîcîndu-mi că în defășur și fără să fi împinsii anul, puteam să dau ochii cu directorul și lina răscuită pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am lăsat și eu să încep să mă băgă în discuția deschisă pentru că, muncesc bine, acum mă presă mai mult simțeam la șefie mea. Ag fi lăsat-o cîntă, ce mai. Iată situația era de așa natură, că n-am mai putut da înapoi. M-am făcut că nu încep unde bate directorul. Dacă m-ar fi judecat pe chestia asta, n-aș fi putut nici măcar să deschid gura. Mă-eră rușine de laude Micimanolui. Ce-i drept, bine nu m-ar fi părut, că m-am uram eu cel mai vînat. Ce e eram eu în secție? O „samba”. Abia mă-nvătasem eu „tângăul”. Facem pe seburii că sintem marinar. Cînd umbliă la volanul de reglare al valtoarelor bășeți de la exploatare strigă de ție mai mare deșu: „Țimodă-l!” M-am l

ALEXANDRU VIRGIL PLATON in rolul titular

UN BRÎNCUSI INEDIT

Portret de bărbat este o lucrare necunoscută încă criticilor și istoricilor de artă. Ea prezintă însă un interes deosebit pentru cunoașterea evoluției creației lui Brîncuși.

Portretul de bărbat este o lucrare necunoscută încă criticilor și istoricilor de artă. Ea prezintă însă un interes deosebit pentru cunoașterea evoluției creației lui Brîncuși.

În aceste condiții — cînd lucrările sale erau „la mână” — Brîncuși a realizat în atelierul său din Paris un portret de bărbat, care este astăzi în muzeul de la Buzău.

Portretul de bărbat este realizat în bronz. Fizionomia feței este echilibrată și expresivă, gîtul alungit și stilizat într-o rotunjime aproape cilindrică.

În Portretul de bărbat ca și în Rugăciunea sau Portretul picturii Dărăscu, influența lui Rodin pare evidentă dar totodată, paradoxal, observăm renunțarea la această influență și apariția trăsăturilor proprii lui Brîncuși.

Brîncuși a descoperit la Rodin frumusețea suprafeței. Rodin își lasa sculpturile pline de lumina lucii pielii. Totodată Rodin separa obiectele, le înconjura de lumină, le făcea solide și înalte.

În acest portret — așa cum și mai clar se va vedea și în lucrările ulterioare — el realizează o rapidă tranziție de la realitate, de la model, la artă. Asemănarea probabil este respectată, și totodată se fac vizibile caracteristicile stilului său artistic.

Festivalul Mamaia '63

PRELUDIU LA O DISCUȚIE

Mi se plîngea de curînd un compozitor: „Muzica ușoară este genul care atrage cel mai mulți critici, tot și simți obligat să-și spună părerea, chiar și acela care nu ai nici un fel de pregătire de specialitate”.

Reprezentul lui nejustificat, include totuși, două mari adevăruri: pe de o parte unul privind pasivitatea criticilor de specialitate în discutarea problemelor genului — intervențiile sporadice în presă ale citorva condeie fiind provocate de împrejurări de moment — pe de altă parte, călăial, concomitent participarea activă la dezbateri a marelui public.

Si țată că Festivalul de la Mamaia a consacrat acest drept al auditorilor de a-și spune nemijlocit cuvîntul în selecția creației care li se oferă. Jurii de specialitate a ținut seama — în cea mai mare măsură — de părerea publicului. Majoritatea lucrărilor premiate au fost aprobate în șiele de concurs sau pe viu, în spectacol, prin ropote de aplauze.

Este bine că marelui premiu al Festivalului nu s-a acordat, deși este păcat că nici o lucrare nu a intrunit câștigurile care să-i justifice. Sistemul de premiere am impresia că nu a permis jurii să suficientă diferențiere în ordinea valorilor a lucrărilor incununate. După părerea mea două cîntece s-au detașat net în finală:

Spre soare de George Grigoriu, pe versurile de Alexandru Grigoriu și Romeo Iorgulescu și Oglinda mării de Eugen Teger, pe versurile poetului Ion Serboreanu.

Prima, un cîntec generos, optimist, sugerează zborul de ciclicile al tinereții spre lumină, setea purificatoare de înălțime și frumusețe, zarea fericită pe care patia a deschis-o tineretului nostru, — și deosebit, în ritmul melodios al cadențelor marine este străbătut de sentimentul iubirii statornice, implințită în monumentală pesaj al țării, în noal climat moral al socialismului care-o amplifica, dănu-i încredere, profunditate, îndrăzneală.

„Tot altul și același e-n piept ăst meu. Mereu furtunos, statornic mereu...” „Tu, viață, ca marea ne chemi veșnic spre larg”.

(O contribuție substanțială în valorificarea și comunicarea emoționantă, intensă, a cîntecului Spre soare a avut-o Doina Badea. Vocea ei pătrunzătoare, potențată de vibrație interioară autentică, este cucuitoră. Spectatorii au fost electrizați de explozia sonoră care urca luminosă, puternic-

că, plină, peste zbulcunul mării, sub cerul cu stele de argint. Peștii de ceramică albastră, cu tulburătoare reflexe astrale, ai teatrului Ovidiu, concentră undele sonore în coloana fără sfîrșit a imnului solar).

Celelalte melodii premiate sau menționate au fost la înălțimi diferite, între primele două și rest.

Cîntecul Zorii — deși ușor de reținut, conținînd unele virtuți (simplitate, accesibilitate) plătește, totuși, un anumit tribut simplității ca formulă melodică și text. Ideea melodică și cea poetică sînt — paradoxal — ușor grandilocvente. Intenția autorilor de a asocia explozia luminosă a aurorei, bucuriei, dragostei oamenilor pentru viața fericită pe care o trăiesc, rămîne neaportată, exterioră emoției. Nu știu cine s-a născut lîntul (ou sau găina?), cert este însă că melodia și textul și-au împrumutat neajunsurile.

Cum e oare? Se remarcă în special prin versurile Madeleinei Fortunesco create cu acuratețe și sensibilitate. Muzica — deși scrisă într-un tempo vivace — le urmează într-o cadență de infanterist obosit, preluată de la motivul lăutăreț folosit de compozitor. Îi lipsește fantezia, puterea germinatoare a emoției care ar fi putut-o înobilă.

Pentru Premiul Unirii Compozitorilor (românia) Aș vrea iar anii tinereții) am impresia că stăcheta a fost coborîtă sub limită. O melodie monotonă, trenantă, ca o meșină montată din piese disparate, are ceva din uzura tuturor romanțelor cunoscute — inclusiv cele ale lui H. Mălineanu.

Textul — prăfuit și plat — curge odată cu melodia, însoțit de niște considerații plate care ar putea fi rezumate mai lapidar și mai plastic cu zicala: „Dă-mi, doamnă, mîntea romînilor de pe urmă!” (Aș vrea iar anii tinereții) și mîntea mea de acum... / ... / Acum aș și să mă feresc / De tot ce-a fost doar amăgire / Și cum aș și să prețuiesc / Ori și ce clipă de iubire... (sic) / De ce n-am anii tinereții / Și mîntea mea de-acum?)

Repet un adevăr cunoscut: romanța este specifică muzicii ușoare românești. Cred că nu mă înșel afirmînd că ea corespunde — în planul formulei melodice preluate de muzica cultă — doinei. Tradiția romanțelor la noi a cunoscut reușite ale genului, printre care se numără și Am început să-mbătrînesc de H. Mălineanu. Era normal ca la Festivalul muzicii ușoare românești romanța să urce pe podiumul învingătorilor, dar nu în rochie de canoașă. (Interpretarea

Ioanei Radu — pe care Horia Serbănescu a prezentat-o „în competiție cu ea însăși” — n-a depășit nivelul compoziției).

Te caut de Florentin Delmar — al cărui leit-motiv muzical amintește de căutărele ațora, de altfel ca și capul de refren al cîntecului Zorii — este melodios, străbătut de o undă lirică autentică. Eugen Mirea a punctat virtuos melodia, cu versuri notabile, de o discretă sensibilitate (spre deosebire de Ineluș Invințes unde buna intenție a rămas în urma realizării...). Cîntecul Te caut poate că merita o apreciere mai puțin reținută. În schimb, Soarele e-n drăgostii, cu toată strădană ritmică a lui Dinu Serbănescu, nu-și justifică prezența pe lista mențiunilor, fie și numai pentru faptul că textul lui Aurel Felea vehiculează „imagini poetice” de natură celor de mai jos:

„Soarele e-n drăgostii / De Mamaia / Și petrece fericit / La Mamaia / Pe nisip s-a-nîns nișel / La Mamaia / O-dihîndu-se și el / Dar cînd i se face căld, (soarele lui n.n.) La Mamaia, / Într-o marea de smarald / La Mamaia, / Și înoată vesel iar, / La Mamaia, / În Pin' la bară Salvamar... (sic) / Cu arzătoare raze în bașaje / Continente-a colindă!” etc.

Sau: „Are-o cameră și el (tot soarele lui n.n.) / La Mamaia / Chiar în cel mai nou hotel L...”

I-aș mai reproșa lui Vasile Veselovski lipsa de exigență în numele căreia a acceptat textul cîntecului E senzațional, care este într-adevăr așa cum menționează titlul; ca și lui Mircea Block prozaismul textului într-o noaptea de mătase, care, în ciuda eforturilor poetizante ale autorului, nu reușește să depășească tîlăsimul semănătorit.

Festivalul de la Mamaia a fost, în general, destul de reușit, reprezentînd — așt pentru creatori cît și pentru interpreți — o etapă nouă în strădană de a făuri cîntece melodioase, simple, contemporane, pentru nevoile spirituale ale constructorilor socialismului.

Discutarea fără menajamente a reușitelor și nereușitelor lui va contribui, cred, la grăbirea saltului calitativ pe care îl dorim muzicii ușoare românești. De aceea voi reveni.

Teodor BALȘ

Tot despre „critică și receptivitate”

(Urmare din pagina 2)

pentru forțele luptei revoluționare. Se înalță înălțimea de Nanș și reluarea lor de la capăt, în poftă sacrificiilor, a suferințelor și privațiunilor, ne reamintesc de mitul lui Sisif, de eforturile zadarnice ale meșterului Manole din legenda mîndștirii Curții de Argeș sau, în epoca noastră, de drama pescarului cubanez din Bătrînul și marea de Hemingway.

Literatura universală, populară și cultă, dezbate, sub multiple aspecte și în variate condiții istorice, această problemă a înfruntării Omului cu destinul. Este vorba, de fapt, de punerea în discuție a situației esențiale a omului în lume: condiția sa ca fiind umană. Afirmarea deplină, nestîrjită a omului nu se realizează, se plan obiectiv, decît odată cu trecerea sa din imperiul necesității în cel al libertății. Încadrat în lupta revoluționară, care duce spre acest țel, Nanș s-a transformat într-un prototip al militanțului ferm și rezolut, tenace, răbdător, capabil să-și valorifice, pentru succesul cauzei, și cele mai nebanuitoare surse ale energiei și talentului său. A suferit mult cu stoicism, și-a pierdut clișiva tovarăși de luptă, a fost el însuși de atîtea ori în brațele morții, dar nu și-a pierdut încrederea în victorie. Cunoașterea condițiilor istorice obiective, legătura puternică și profundă cu poporul, credința în justițea cauzei pentru care luptă — l-au scos din circuitul cauzei sistice. Nanș este, pînă la urmă, un învingător. Destinul a fost învins, curerit, iar eroul a devenit stăpîn pe sine și pe viitorul său. Nanș își îndeplinește misiunea, răgînd-o și pe Thant. Odată cu împlinirea eroului, poporul însuși triumfă, cîștigîndu-și libertatea. În felul acesta, drumul urmat de Nanș generalizează sensul uman al epopeii contemporane: lupta revoluționară pentru libertate și progres.

Ion LUNGU

„Tutunul” adăogă prestigiului câștigat de cinematografia bulgară, o lucrare care denotă un remarcabil efort în câteva reușite artistice certe, numele unui regizor talentat, Nikolai Korabov și, printre altele, performanța actriței Nevena Kokanova (Figura e-veleci) și a meșterului Geler marț, de asemenea, consemnată.

„Tutunul” ne înfrînte convingerea că filmul bulgar e sortit, și de acum încolo, unor meritate succese.

Nina CASSIAN

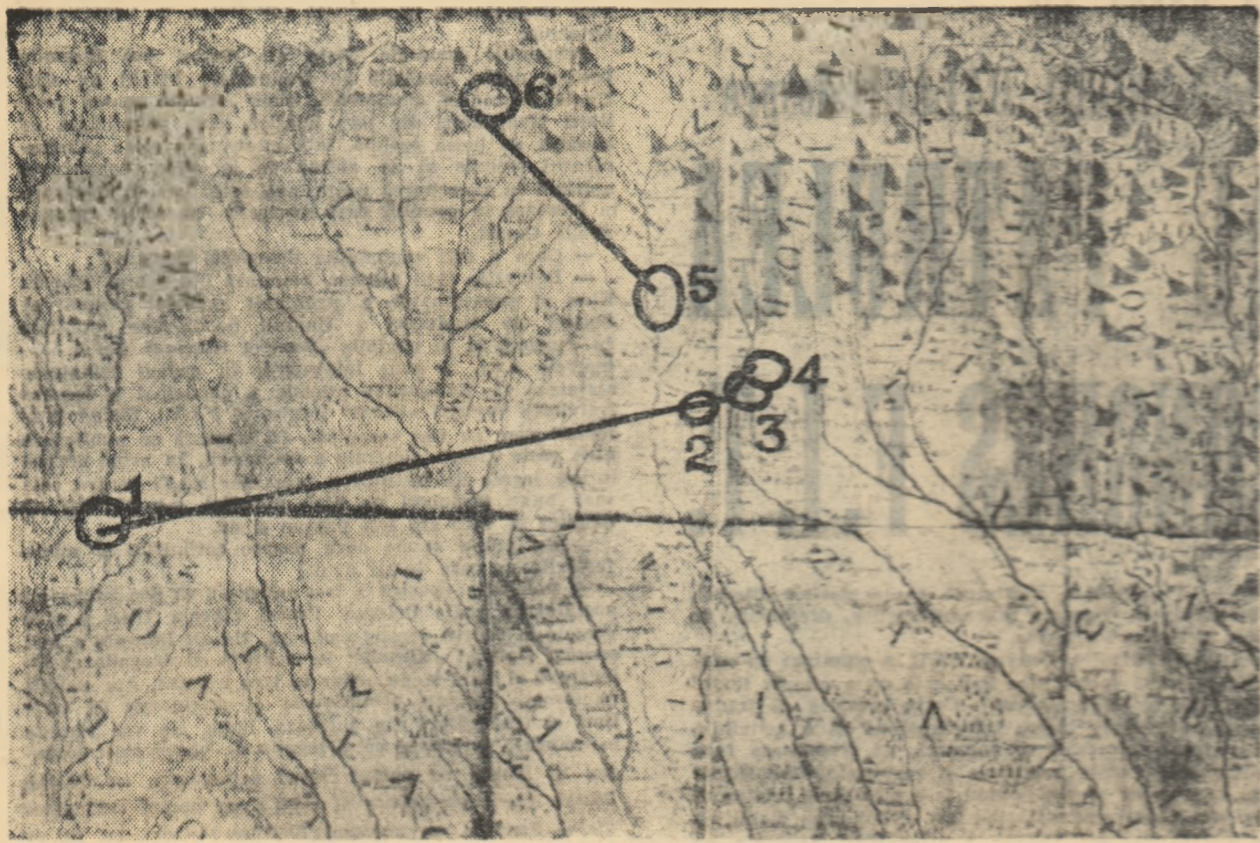
nera prin „vraci incantator al șoapțelor imperfectului” mi se pare a se apropia cît mai mult de adîncurile creației dezvelite de autor. Fără să căsă ce este esențial într-o creație originală nu trebuie să lipsescă dintr-o bună traducere care merge în fondul lucrurilor și anume tonul inițial. El dă structura muzicală a frazelor. Acestea două către structura intimă a operii. Așa cred că trebuie să se procedeze în tălmăcirea oricărei pagini din Cervantes, din Dickens sau din France. Toate acestea fac parte din descoperirile lente, mișigaloase, deliberate ale traducătorului. Căci cine lucrează o traducere ca lector și nu ca traducător, nu va putea niciodată să se apropie de modelul pe care și l-a luat. Traducătorul dezarticulează textul, se lasă orientat de înflesurii lui mai adînci, ca să prindă orientarea generală și mai ales învîș el înșuși de la marea meșteră ai scriștilui, bîzîndu-se pe propria lui experiență și mai ales pe o perfectă cunoaștere a limbii în care traduce. În sensul acesta ultimele traduceri s-au îmbogățit din ce în ce, tînzînd să se apropie de tălmăcirile meșterilor scriitori din literatura noastră, de spiritele nobile care au jertfit timpul și timp cu scopul de a dărua cititorului român opere capitale ale literaturii universale.

Ion Marin SADOVEANU

Judecata de valoare și generalizarea în critică

de atmosferă poetică). Nu mă pot împiedica să remarc și o carență, — cobună și altor scriitori — deși, probabil, explicabilă la fiecare și prin împrejurări particulare, necoincidente. Identific în proza lor o anumă investigație limitată doar pe unele sectoare, a realului. O umanitate nouă, reprezentativă pentru epoca noastră și care se integrează armonios vechii socialiste e mai rar reprezentată în scrierile lor. Atingem deci problema, de importanță esențială, a eroului contemporan. Cum am încercat să arăt și cu alt prilej, nu asupra realismului acestor scriitori — pregnant în ceea ce au realizat el mai bun — ci asupra extensivității, a orizontului său mi se pare util a se discuta. A le obiecta faptul că înfățișează „cazuri”, psihologii complicați și singulare înseamnă a abate atenția critică pe o direcție greșită și deci nefructuoasă (de vreme ce astfel de „cazuri” sînt înfățișate printro-optică realistă). A le cere să înfățișeze complet realitatea, scoțînd în evidență forțele nouului — acesta cred că ar trebui să fie sensul discuțiilor despre tinerii prozatori.

Matei CALINESCU

Bărbătești lângă Sotness apare în documente între 1579-1700, 1844, iar Spăteni și meșterii la 1720. Astăzi aceste sate sînt dispărute. Sublimăm că pe nici o hartă din cele am consultat între aceste două sate nu mai figurează nici localitatea, iar dacă mai în serios examinăm poezia lui Spăteni se află între Bărbătești și Inimosa, stînga actuală Inimosa trebuie căutată și nu poate fi găsită decât în vechiul drum drept care trece imediat prin Inimosa, adică fără să mai străvâie alte sate. O asemenea poezie ocupă pe hărți, începînd cu harta stolicului (Pavova, 1769) satul Aninosa de lângă Tirgoviște, sat care apare în documente de la 1833 și mai să astăzi. Într-adevăr în prima variantă a Tiganiei.

„Bărbătești aproape / la Inimosa de la Flămînda / venind și mult s-apropie / de Spăteni.” (III, 24).

De remarcat că tiganii ajunși la Inimosa au mult s-apropie de Spăteni” ceea ce înseamnă că pentru poet Spăteni este în occident. Ori, pe harta și pe teren de altfel, dacă tiganii au sîmna drumul drept de la Flămînda pe Olt prin Alba pe Argeș, ca să se afle în apropierea Spătenilor trebuie să fie la Aninosa.

În toate hărțile acest sat este notat, cum e de așteptat, Aninosa. Poetul, care în manuscrisele sale istorice și filologice se ocupă în repetate rânduri de strămutarea slovelor, care și-a compus o anagaramă pentru sine (Leonchi) deducă opera (Mittler) Perca pentru Petru Maior n-a avut acțiune decât să schimbe o singură literă: n cu m și să obțină în loc de Aninosa, Aninosa, grafie latinizată pentru Inimosa. În latineste există substantivul feminin anima care înseamnă suflet și substantivul masculin animus care înseamnă minte, curaj și adjectivul animosus, animosum, care înseamnă curajos, viteaz, inimos. Pentru a înfrîna ipoteza noastră că Inimosa în fost sugerată poetului de Aninosa care se află în prelungirea liniei Bărbătești-Spăteni ar trebui ca cineva sau să găsească așezarea pe harta Țării Românești două sate alături numite Bărbătești și Spăteni și să accepte că poetul a inventat o Inimosa pe care a plasat-o arbitrar sau pur și simplu să afirme că poetul le-a inventat pe toate trei iar împlinirea cu sute de ani înainte le-a dispus pe teren și tocmal lângă Tirgoviște, în seria Bărbătești, Spăteni, Aninosa nu Bărbătești, Spăteni, Inimosa cum figurează în poem.

Două alte topice ne preocupă îndoeșbi, întrucît fac parte din cele considerate fictive: Cetatea Neagră și Corbi. Cităm: „Acum laia țigănească armată / Nu era departe d-Inimosa” (V, 1, 1-2).

Aci tiganii bucură discuții asupra celei mai bune conduite în imediata apropiere a zonei de luptă. Un oarecare Bălbăban propune: „Dăci eu so-colece că ar fi mai bine / Să nu tragem în sus cătră munte / Să nu așteptăm până ce Turcii vine / În singele nostru să se încurce / Și Cetatea Neagră este loc / Unde ne vom aștepta norocul” (V, 8).

O Cetatea Neagră nu există și după informațiile noastre probabil nici nu a existat cu acest nume. Așezarea este că poetul o localizează față de Inimosa (Aninosa) „în sus cătră munte”. Tot pentru aceasta Cetății Negre cităm: „Nu departe de Cetatea Neagră / Era vestii din zile bătrîne / Un codru, precum să zicea prin sate;

„Dar bine, vere, nu știu tu că să afli satul acela și astăzi în Țara Muntenescă?” — C. Idiotisescu.”

Lăsînd în continuare deoparte identificarea Inimosai, să vedem celelalte două sate care-i stabilesc relativ coordonatele:

„Între Bărbătești și Inimosa / Este un sat, care Spăteni să chiamă / Acolo va fi nespărioasă / Tabăra voastră, bîgînd de samă / De a face cîte domnească / Măria-Mea va să-i poruncească” (I, 106).

Urmecînd noile poezii: „De aici acum să poate și cu temei pămîntul care Vlad Vodă au dat tiganilor — M. P.

a) Nu pochi eu să cred că să fie dat Vodă locurile cele mai frumoase tiganilor. — Idiot.

b) Ba caută să crezi, vere! căci așa este scris; și dacă-i scris o dată, îl scris. — Onoch.

c) El dar, de la Corbi până la Cetatea Neagră! Ce va să zică această! Cine nu vede că-i o săgă! — Mindriță.

Dacă Cetatea Neagră trebuie căutată undeva „în sus, cătră munte” față de Aninosa, raionul Tirgoviște, propunem să o identificăm cu „Cetatea — lui — Negru — Vodă de la Stoenegri”, „ale cărei ruine se văd și azi, unde există o mică bisericuță săpată în stîncă; bisericuța poartă numirea de Schitul Negru Vodă” (George Ioan Lahovari, „Marele dicționar geografic al României”, Buc., Sococ.). Pe hărți, începînd chiar cu harta stolicului, apare notat schitul Negru-Vodă, iar cea mai apropiată localitate Corbi, față de acest schit unde se află Cetatea, comuna rurală, Jud. Muscel, plaiul Nuceșora, la V de Cimpung, situată pe ambele maluri ale rîului Doamna” (Ibidem).

În fine, în ciuda notei poetului din prima variantă a Tiganiei, notă la care a renunțat în a doua variantă, anume că „Zănoaga este o mînaștire așa numită”, nu avem cunoștință de o mînaștire Zănoaga. Ca topic în regiune îl înțelegem pentru o „pădure, Jud. Muscel, plaiul Nuceșora. Face parte din marea pădure Corbi” (Ibidem) și ce nume de munte.

De altfel poetul mai adnotează în manuscrisul primei variante „Bărbătești și Inimosa sînt două sate care și acum să afli în Țara Muntenescă”; ori nu Inimosa ci Aninosa se găsește lângă Spăteni, lucru pe care l-am și demonstrat noi.

De altfel poetul mai adnotează în manuscrisul primei variante „Bărbătești și Inimosa sînt două sate care și acum să afli în Țara Muntenescă”; ori nu Inimosa ci Aninosa se găsește lângă Spăteni, lucru pe care l-am și demonstrat noi.

De altfel poetul mai adnotează în manuscrisul primei variante „Bărbătești și Inimosa sînt două sate care și acum să afli în Țara Muntenescă”; ori nu Inimosa ci Aninosa se găsește lângă Spăteni, lucru pe care l-am și demonstrat noi.

De altfel poetul mai adnotează în manuscrisul primei variante „Bărbătești și Inimosa sînt două sate care și acum să afli în Țara Muntenescă”; ori nu Inimosa ci Aninosa se găsește lângă Spăteni, lucru pe care l-am și demonstrat noi.

De altfel poetul mai adnotează în manuscrisul primei variante „Bărbătești și Inimosa sînt două sate care și acum să afli în Țara Muntenescă”; ori nu Inimosa ci Aninosa se găsește lângă Spăteni, lucru pe care l-am și demonstrat noi.

De altfel poetul mai adnotează în manuscrisul primei variante „Bărbătești și Inimosa sînt două sate care și acum să afli în Țara Muntenescă”; ori nu Inimosa ci Aninosa se găsește lângă Spăteni, lucru pe care l-am și demonstrat noi.

DATE ȘI INTERPRETĂRI

În trunchiul din urmă biografia lui Ion Budai-Deleanu, puțin cunoscut, s-a îmbogățit cu citate date noi. În comunicarea de față s-a vădit că rețeaua de date este aceea de Erich Prokopovitch în articolul său Zur Ion Budai-Deleanu Lebensgeschichte publicat în revista Südostforschungen, Internationale Zeitschrift für Geschichte, Kultur und Landeskunde Südosteuropas begründet von Fritz Vajliavce im Auftrag des Südostinstituts, München, geleitet und herausgegeben von Mathias Bernhart, 1969, Band XIX, p. 253-280.

Comentariul arhivelor Universității din Viena, Erich Prokopovitch a descoperit că Ion Budai-Deleanu a frecventat ca student astronomia (Gasthörer), cursurile facultății catolice de teologie, între anii 1780-1783, fiind bursier al colegiului Santa Barbara. În 1780 și-a trecut examenul de etică și eremitic, în 1781 examenul de teologie, în 1782 examenul de teologie fundamentală, iar în 1783, după patru ani, absolvă cu distincție examenul teologic (summa). Colegiul Santa Barbara desființându-se în 1784 (de fapt mult timp înainte de sfîrșit, un decret al guvernului imperial către cancelaria politică înlocuiește pe alinații colegiului și-i conținele tradiție în universitatea din Viena. E de presupus că aici și-a trecut Ion Budai-Deleanu examenul de doctorat în teologie, diploma însă nu s-a descoperit pînă în prezent.

Datele furnizite de Erich Prokopovitch completează pe cele din cartea de istorie ale lui Luciu Prokopovitch, Contribuții la biografia lui Ion Budai-Deleanu din revistele Limes și Literatură, 1961, nr. 3 și Contribuții la istoria opereii lexiconografice a lui Ion Budai-Deleanu din Cuvintele de lingvistică, Cluj, 1961, nr. 2 (mai-decembrie), unde pe baza unor cercetări mai recente în arhivele Universității din Viena se arată că Budai Ioannes, Valchus Hunyadensis, s-a înscris în anul 1780 la Facultății de filozofie din Viena, în toamna anului 1777. Asadar Ion Budai-Deleanu a urmat Facultatea de Filozofie din Viena din anul 1777-1779, și Facultatea catolică de teologie patru ani, între 1780 și 1783.

După Prokopovitch și Luciu Prokopovitch, Budai avea poezia la Viena, în 1784, un dicționar permanent (final latin-român) și româno-german și propunea tipărirea lui pe cheltuielile stăruirii, la Joseph Kurzbock; dar consiliul editorial s-a acceptat manuscrisul. Erich Prokopovitch semnalează că în lucrarea lui I. Cr. Engel, Geschichte des Ungarischen Reichs und seiner Nebenländer, Wien, 1804, IV Teil, I, abt. 5, 135 Ion Budai-Deleanu și pomenește ca pe un bărbat românizat la Viena pentru ocuparea unui post de translator. Solicitantul a reușit într-o concurs de magistrați și în același an 1788 a fost numit

secretar al tribunalului provincial (Landgerichtsekretär) din Lucoș, în Galția, Erich Prokopovitch a vorbit pentru prima dată despre concediul de cinci luni, din 1790, al lui Budai-Deleanu, prelungit în 1791 cu de la sine putere încă șase luni, ceea ce i-a atras o mustare. Prokopovitch presupune că Budai a fost la Budapesta și Viena pentru studii, ceea ce e foarte plauzibil. Amintind despre aceeași absență din serviciu, în articolul său Contribuții la biografia lui I. Budai-Deleanu, Luciu Prokopovitch face ipoteza nu mai puțin interesantă de reținut că poetul a participat la acțiunea de pregătire a faimosului Supplex Libellus Valahorum Transylvaniae, împreună cu fratele său Aron și cu Petru Maior.

Alte stiri din articolul lui Erich Prokopovitch sînt detaliile următoare. În 1794 Ion Budai-Deleanu era „de multă vreme” dator creditorilor Kozetzki și clemarului Fritz cu suma de 62 florini și 26,50 creștări, îndreptul de îndignitate. În 1795 intrase în conflict cu poșta din Viena din Lucoș, fiind confundat cu un omonim. Lucrurile s-au lămurit însă repede, din moment ce în anul următor poetul era avocat consilier, stăruind chesaro-crîesc. În 1799 stăruind conducea ancheta ordonată împotriva baronului Basilius von Balch, la această dată Kreishauptmann (sef de circumscripție) în Galția. Se pare că Budai nu a menajat pe fostul său protector de la Viena, căci Balch s-a plîns de arbitraritatea anchetei. Budai însă se purtase ireproșabil și în 1803, cînd împărțat a dispus recerțarea cazului, Balch își retrage plîngerea și cere scuze anchetatorului. În 1805 Ion Budai-Deleanu a fost numit asesor la tribunalul pentru judecarea conflictelor de muncă din minele galitene.

Din articolul lui Luciu Prokopovitch, Contribuții la istoria opereii lexiconografice a lui Ion Budai-Deleanu, rezultă că poetul cheltuiuse mulți bani în vederea tipăririi Lexiconului romîno-german și nemțesc-romîno-german, proiectat în 10 volume. În 1819 a fost nevoit să se mute din Zolkwer Vorstadt în Krakauer Vorstadt. Ultima locuință a avut-o „în der Reitschule”, Sola sa, Mariana de Mikolajevicze, cu care se căsătorise prin 1793, aparținea unei familii armene de nobili din Galția și la moartea poetului a obținut o pensie de 400 de gulden pe an.

Prokopovitch atestă că ațerea lui Ion-Budai-Deleanu, inventariată cu ocazia stabilirii pensiei soției, se compunea dintr-un pupitr de muzică, o vioară, un frac roșu (uniforma de pală a consilierilor) și cîteva cărți în limba latină, germană, franceză și italiană, Budai cînta deci la vioară după note.

Prokopovitch semnalează în fine cererea lui Budai-Deleanu și a fratelui său din 1819 pentru admiterea în rangul nobilimii, soluționată favorabil, dar de care poetul nu s-a mai putut bucura, murind la 24 august 1820, cu ceva mai tirziu decît o lună, după ce împărțat semnase actul. Această din urmă știre, descoperită prin cercetări personale de Luciu Prokopovitch, a fost comentată pe larg, cam în același timp, în articolul „Date noi în legătură cu biografia lui Ion Budai-Deleanu”, publicat în „Studii”, revistă de istorie, XIII, 1969, nr. 4, p. 183-192.

Se știe că în cînturile X și XI ale Tiganiei Ion Budai-Deleanu discută prin intermediul a trei eroi asupra celor mai potrivite forme de guvernare. Baroarea este pentru monarhie, Sloboana pentru republică, iar Janaldu de la Rosara arată că cea mai bună formă de guvernare depinde de popor și de împrejurările istorice. În vremuri de primejdie lui se pare potrivită monarhia, ca la romani dictatura, în stare să ia măsuri grabnice de salvare, pe cînd, în alte situații, norodul se poate conduce singur

prin delegați cu sarcina unică de a veghea la respectarea legilor. Pleoara lui Janaldu este explicată de autor și prin adnotările a doi pseudo-comentatori Erudition și Politicos. „Adece precum întăleg eu”, spune Erudition: „Janaldu vru să fie dictatură, ca și cum era la romani cînd se tinea vechi primejdie și cerea grabnică lucrare; cîci atunci romanii văzînd că dacă lucru va merge la sfîrșit deobște, după rînduia cîntecului se tinea oarecîte zile pînă, cînd se va face hotărîre de la sînat; iar într-acea vreme poate fi tirziu sfatul”.

„Eu tot am ascultat încotro va să meargă Janaldu cu sfătura”, spune și Politicos, „dar acum văd că au fost mare politic, căci cei mai proșpăți, politici să fim de această acotînță, că republica romanilor pentru aceasta au trett atite veacuri că au sfîrt mesteaca la democrație și monarhia, adică dictatura, care este un felu de monarhie absolută; însă numai la trebîle precum s-au arătat mai sus. Și cu adevarat într-o această monarhie are preferența sa mai înainte de altele; cîci să punem o republică, și cum că un monarh de aproape cu foarte mare putere, neașteptat intră în țară, așa cîi oastea lui merge cu vetea împreună! Atuncia întreb pe republicani: ce vor face? — cînd ei, după așezîmintul republican nu pot să facă nimica fără de sfatul deobște a sfatului. Deci pînă să va stringe sfatul, pînă va sfatului și va hotărî ce este de a face, încă merietul poate cuprinde toată țara! Dar, după rînduia de dictatură, acesta numindu-se învece după sfatul său, nice poate să fie proticulul de sfatului său”.

Poarta lui Janaldu e adoptată de comite compus din „proșpăți cărțurari, știți în lucru de politică”, „care celții și pe Platon cel mare”.

„După ce mult capete-și bătură / Și minți și frînseră acești aleși, / În urmă un mare fard măsură / Așezîmint alcătuiră-și / Ce pin-astăzi la noi țigănești / Anti-baroarea să numește. / Din care va vedea țigănești / Că țigăni din toate știute / Forme de chieștinării străine, / Nu au așezat vrună, cîi din tute tip înveștinăți simbat și în figura lui Vlad Tepeș / Luînd cel mai bun și de folos / Toate cele înțarșeră pe dos. / Adece puseză nu să fie / Stăpînia lor nici monarhică / Nici orice felu de aristocrație / Dar nici cu totul democratică; / Ci democristo-monarhică / Să fie și-așa să se numească”.

Faptul e comentat de Erudition în notă așa: „Destul că Janaldu purta bîrbuș, că toți se plecără după sfatul lui, adece fardă o sfătînire unde precum norodul așa și cei aleși din norod să albuă cuvînt și sfat la trebîle țării deobște; însă în sine să fie republică, cu puterea de așezare împreună și poată alege sursă de dictatură. Cu un cuvînt, au ales dintru toate chipurile de sfătînire ceea ce sînt mai bune”.

Această dispută figurînd numai în cea de a doua versiune a Tiganiei și inspirată, zice-se, de un episod din Gli anmali parlanti (1802) de abatele Giambattista Casti, a dat naștere în istoria literară și o controversă. După G. Bogdan-Duică și D. Popovici, Budai-Deleanu ar fi partizanul sistemului de guvernare monarhic (al despotismului luminat de tip iluminist), simbolizat și în figura lui Vlad Tepeș, după cercetările mai noi (Ion Lungu și Paul Cornea), Budai-Deleanu ar fi republican, pentru că după ce boierii înfrîntură pe Vlad Tepeș, poporul continuă lupta pentru slobozie sub eroul nu mai puțin simbolic Romindor, iar forma de guvernare acceptată în cele din urmă de țigani se cheamă Antibarocrea, e îndreptată adică împotriva formei monarhice susținute de Barocrea.

După părerea noastră, date fiind precizările foarte clare mai sus citate ale lui Ion Budai-Deleanu, nu avem dreptul să abuzăm de nici soluția monarhică și să lămurim că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a II-a, capitolul II, d'Holbach consideră întocmai ca Budai-Deleanu că toate formele de guvernare au viriții, dar și cauze ce pot antrena corupția lor, ceea ce-l determină să preconizeze, în chip ideal, o soluție bi-laterală, mixtă. Încă mai apropiat de soluția lui Budai-Deleanu este J. J. Rousseau în capitolul al XVII-lea, al său contrat social, în care el se lămură că a luat el din această teorie, în scopul de a combina guvernamentală și aristocrație, de a contrabalansa reciproc a sistemelor o înfrînă în De vespit de lois a lui Montesquieu, cartea a XI-a, capitolul VI. În al său Systeme social, cartea a

INGRID SOKOLOVA
candidat în științe filologice

Insemnări despre

PROZA SOVIETICĂ LETONĂ

Acum vreo cincizeci de ani, Rudolf Blauman, un clasic al literaturii letone, se întreba cu amărăciune: „Va apare oare cindva în literatura letonă un scriitor a cărui umbră să se întindă dincolo de hotarele țării noastre? Se va putea oare dezvolta o asemenea talent, al cărui nume să fie cunoscut în întreaga Europă? Probabil că nu! Doar într-un lac nu se stîrnesc valuri mari, un cal ce trage plugul nu poate ajunge trîpaș, fără lumină și căldură o vie nu poate rodi!”

Dar presupunerile lui Blauman nu s-au adevărit. În prezent literatura letonă are milioane de cititori în toate colțurile lumii. E de ajuns să menționăm că numai operele lui Vilis Laišis sînt traduse în patruzeci și două de limbi ale popoarelor din republicile frățești și de peste hotare. Trebuie să spunem că tocmal proza a fost aceea care a determinat în general succesul de care se bucură literatura sovietică letonă.

Străină de formulele literare contemplative, proza letonă se remarcă, în procesul ei de dezvoltare, prin caracterul critic social, iar în epoca revoluției din 1905, prin tendința revoluționară vădită. Chiar în perioada cruntelor stăpîniri burgheze din deceniile 2 și 3, cei mai de seamă prozatori ca Blauman, Birzniek-Upi, Andrei Upi, Rozit, Ezerin, Laišis și alții au rămas credincioși realismului, concentrîndu-și toată atenția asupra vieții populare.

Dar numai în anii puterii sovietice proza letonă și-a lărgit aria tematică, și-a îmbogățit galeria imaginilor artistice, a căpătat o reală diversitate în expresia stilistică.

În perioada Marelui Război pentru Apărarea Patriei, a luat o amplă dezvoltare schița și povestirea — genuri operative ilustrate de scriitorii care au luptat pe front. Totuși puțin tem spune că proza noastră a ajuns la un mare avînt abia în primul an de după război, cînd au apărut lucrări epice de proporții, ca „Pămîntul verde” și „Lumina printre nori” de Andrei Upi, „Furtună” și „Spre țărîmuri noi” de Vilis Laišis, ca romanul „Spre culmi” de Anna Sakse și „Conacul Salaine” al lui Robert Selis, precum și culegera „Povestiri despre Spania” a lui Jan Griva și altele. Aceste opere au contribuit în mare măsură ca proza letonă să ocupe un loc de frunte în literatura sovietică.

Și în anii următori proza letonă a continuat să se dezvolte datorită apariției unor talente noi.

Prozatori letoni caută să țină pasul cu întreaga literatură sovietică — să rezolve probleme morale, să creeze portrete cit mai sugestive ale contemporanilor, să descopere posibilități noi de îmbogățire a stilurilor și a genurilor literare. Transformările produse în psihologia oamenilor, noua atitudine față de muncă, schimbarea moralei comuniste, iată principalele direcții ale noilor căutări. Suflul lor se resimte în majoritatea operelor literare care apar.

Spre sfîrșitul anului trecut Vilis Laišis a terminat noul său roman „După furtună” care a apărut în limba rusă în revista „Drujba norodov” („Prietenia popoarelor”) și în curînd va apare într-o ediție aparte.

„După furtună” este un roman plin de încredere în prezent, un roman în care găsim adîncă reflecție cu privire la omul de azi, cu privire la conduita morală a constructorilor comunistului. O serie de personaje ca Robert Zundag, Irbe, președintele colhozului și fîca sa Layma, doctorul Lînde, activistul de partid Skuy etc. au o identitate puternic colorată. Cartea are într-o anumită măsură conținutul romanului lui Zigmund Skain, „Tinerii” care în limba letonă a apărut sub denumirea „Nepoții lui Columbus”. Tinerii muncitori Lipst, Kazis — responsabilii organizatorici ai comsomolului, Ughis, — acesta puțin cam romantic, — sînt animați de dorința de a fi mereu în primele rînduri. Ei vor cu tenacitate să fie printre aceia care vor nimeri pe „Caravalei lui Columbus” — acesta e simbolul cuprins în titlul cărții. În așteptarea marilor evenimente ei trăiesc viața sufletească intensă a oamenilor obișnuiți și pentru care măsura îndrăgăstă constituie cîmpul activității lor: scoala de țecce și.

Acum vreo șase ani, într-una din redacții, a pășit necunoscută de nimenea Dagnia Zigmonte. Astăzi este autoarea mai multor schițe, povestiri și a patru romane, care se bucură de atenția continuă a cititorilor.

O carte a ei care s-a bucurat de succes este romanul „Porțile mării” dedicat vieții de familie. Relațiile dintre soții Jorens și Lida Alkmentkai sînt pe cale de a se destrăma. Dragostea și adevărul reprezintă marea dragoste a vieții. În timp ce pentru Jorens „aspru ca vîntul mării”, doar conștința unei prietenii legate pe

front. Întîlnirea cu Leva este pentru ei întîlnirea cu dragostea adevărată. Jorens este aproape gata să-și părăsească familia pentru a se uni cu Leva. Dar — „oare n-am născocit noi singuri dreptul la dragostea noastră? Cine ne-a dat acest drept?” — se întreabă fata. Într-o minunăție noaptea de primăvară, Leva, care trăise într-o palpatantă așteptare a primei ei iubiri, hotărăște să renunțe la Jorens.

Autoarea împărtășește cititorilor gândurile ei despre dragostea închisă și cea adevărată, „pură și nobilă ca un cristal, cînd n-ai de ce să te rușinezi, cînd nu te frîmîntă îndoielile chinătoare”.

De deosebite calități dă dovadă și un alt roman scris de Dagnia Zigmonte — „Copiii și copacii se înalță spre soare”. Este o carte despre război. Războiul, văzut prin ochii unui copil. Dacă nu asistăm la lupte, la cloșcări singeroase, războiul — cu toate grozăviile lui — e totuși prezent în fiecare rînd al narațiunii.

Miervaldis și-a căpătat o largă popularitate datorită tot unei nuvele despre război: „Și prins de gheturi un rîu continuă să curgă”. Nuvela este în fond o povestire-reportaj, eroii ei sînt personaje autentice, care au participat la evenimentele din vara anului 1942, în Wilimiera ocupată de fasciști.

În povestirile sale Birze este extrem de laconic. De neutrit rîmîn nuvelele lui „Mărul” și „Ea dorea să fie frumoasă”. Ele înfățișează întâmplări petrecute în lagărele fasciste, pe care autorul însuși le-a cunoscut în timpul războiului.

Ewald Wilks este autorul a patru volume de povestiri scrise într-o manieră foarte originală. Pe el n-îl preocupă în deosebi fabulația epică ci mai ales urmărirea unor procese psihologice. Îl place să diece atent toată gama de gânduri și sentimente ale omului. Eroii povestirilor sînt oameni simpli, muncitori — colhoznici, șoferi, tăietori de lemne.....

Sub raportul mijloacelor de compoziție, al tematicii chiar, Martiņs Kalndruva și Wladis Kliver se îndreaptă cu Wilks. Cea mai bună povestire a lui Kliver se intitulază „Oameni și trecători”. În ea apare clar ideea caracteristică pentru proza noastră contemporană — că nicăieri și niciodată nu trebuie să rămîi un trecător indiferent, ci să fii om cu sufletul avîntat, interesat de tot ce se petrece în jurul tău.

Tabloul prozei letone contemporane ar rămîne incomplet dacă n-am aminti de volumele de schițe ale lui Janis Plotniek și Gunar Tîrulis.

Plotniek e poet — poate tocmal din cauza acestei schițe lui despre satul nostru sînt atît de pitorești.

În volumul de schițe al lui Tîrulis „Acei care sînt la fel, ca mine și ca tine”, sînt creionate portrete ale oamenilor sovietici — al unui savant, al unui pescar, al unui creator de vie, precum și al unui muncitor — oameni modești, dar mari prin faptele lor.

Ar fi greu să caracterizăm creația lui Jan Griva mai bine decît a făcut-o chiar el, într-o schiță-reportaj intitulată „Sub aripile albatrosului”. „Sînt un om simplu și am să spun direct — da, îmi place tot ce e romantic, îmi place să trăiesc în timpul furtunilor, cînd marea se contopește cu cerul, îmi place să stau pe punte, cu fața în bătaia vîntului și a picăturilor de apă — reci ca gheața. Într-adevăr — admir oamenii care au creat acest vas, știu că-l conducă prin furtuni, așa cum soldații pe front trec prin focul dezlănțuit de dușman. În asemenea clipe și se pare că tu însuși devii mai puternic, fiind gata să te arunci în întimplarea primejdiei pentru a-ți învingea curajul, forța și rezistența”.

În cărțile lui scriitorul se ridică cu îndăjire împotriva a tot ce este egotism, autoîngustare, miștină pentru sufletul în care arde o flăcără năstîră și e în stare să înfrîngă sentimentele mărunte, fiind orînd gata să-și cucerască fericierea prin acțiune.

Romanul lui „Drumul vieții”, despre Marele Război pentru Apărarea Patriei, numeroasele sale nuvele — diverse în ceea ce privește cadrul geografic, — reportajul sumamînt, „Sub aripile albatrosului”, piesele, schițele — ne dezvăluie toate aceleși temperamente artistice generose, plin de elanuri.

Noul roman al lui Griva „Dragoste și ură” — apărut de curînd, este închinat Spaniei luptătoare.

În încheierea acestui rapid tur de orizont antifascist al prozei letone contemporane, ag vrea să arăt că, față de realizările bogate ale literaturii noastre în plină dezvoltare, conștința de față are un caracter lacunar, desigur.

Asemeni celorlalte literaturi sovietice, literatura letonă se află într-un secund proces de diversificare, de îmbogățire permanentă.

Cel de al IV-lea congres al Federației Internaționale a Traducătorilor (F.I.T.) s-a desfășurat la Dubrovnic în R.S.F. Iugoslavie. Ne-am adresat scriitorului Alexandru Balaci secretar al secției de traduceri a Uniunii Scriitorilor din R.P.R., rugîndu-l să ne răspundă la cîteva întrebări.

— V-am ruga să ne vorbiți despre F.I.T. și activitatea pe care o desfășoară.

— Federația Internațională a Traducătorilor (F.I.T.) a fost întemeiată în anul 1953. Cel de-al patrulea congres al Federației, care a avut loc între 21 august-7 septembrie 1963 la Dubrovnic, în Iugoslavie, a coincis cu cea de-a treia aniversare a acestei organizații internaționale care grupează astăzi asociațiile de traducători din douăzeci și opt de țări.

În acești ani Federația Internațională a Traducătorilor a dezvoltat o intensă activitate de organizare, iar congresele sale anterioare: Paris (1954), Roma (1956), Bad Godesberg (1959), au fost tot altele prilejuri de întîlniri active și de schimburi utile de experiență între scriitorii și interpretii care activează în domeniul unuia dintre cele mai vechi profesii din lume.

Se poate aprecia că lucrările Federației Internaționale a Traducătorilor se bucură de un interes mereu mai susținut din partea congresurilor de intelectuali din întreaga lume, că această asociație tinde să devină mereu mai mult un centru de activitate pozitivă și schimburi culturale, un organism care contribuie la cooperarea între popoare și la difuzarea valorilor literare prin traduceri, în lumea întreagă.

— Care au fost cele mai interesante probleme dezbătute în cadrul acestui congres?

— Programul congresului a fost judicios întocmit și s-a desfășurat pe două linii principale:

1. — Ședințele rezervate numai delegaților oficiali în cadrul cărora s-au ascultat și dezbătut rapoartele președintelui, secretarului general al Comisiei Cartei Traducătorilor, al redacției revistei „Babel” etc.

2. — Ședințe deschise tuturor participanților (peste 200) în care s-au discutat rapoartele comisiilor, analizînd diferite probleme ca: traducerea literară, traducerea

De vorbă cu ALEXANDRU BALACI despre AL PATRULEA CONGRES F. I. T.

tehnice și științifice, întîlnirile traducătorilor literari, posibilitățile de formare a traducătorilor, drepturile de autor, premiile F.I.T. etc.

Cel de al patrulea Congres F.I.T. a culminat cu propunerea ființei societăților naționale de adopție a textului unei „Carte a traducătorilor”. Carta constă că traducerea se afirmă în lumea contemporană ca o activitate permanentă, universală și necesară, că traducerea face posibilă schimburile spirituale și materiale, îmbogățind viața popoarelor și contribuind la o mai bună înțelegere între ele. Carta traducătorilor are drept scop stabilirea sub forma unui act solemn a principiilor generale pe care trebuie să se bazeze această profesie distinctă și autonomă, dorința să sublinieze funcția socială a traducătorilor și să precizeze drepturile și îndatoririle traducătorilor, să pună baza unui cod moral al traducătorului. Stabilindu-se funcția socială a traducătorilor se

înțeleasă condițiile economice și climatul social în care traducătorii își exercită activitatea, ca profesioniști autonomi.

Principiile generale juste ale Cartei vor însemna pentru unele asociații de traducători bălăni de dați. Unele prevederi dimpotrivă, sună strănu pentru scriitorii traducători din țara noastră, care beneficiază de condiții de lucru optime, iată câteva exemple: „Traducătorii trebuie să se abțină de la orice concurență nelocată în exercitarea profesiei sale” (art. 1), deoarece ei lucrează în condiții care depășesc cu mult prevederile Cartei.

— Care a fost contribuția delegației noastre?

— Delegația țării noastre, compusă din poezii Tiberiu Ulan și subsemnatul, a prezentat raportul general al Secției de traduceri a Uniunii Scriitorilor (publicat în rezumat și în paginile „Gazetei literare” din 5 septembrie a.e.), a avut intervenții în cadrul ședințelor statutare ale delegațiilor oficiale, a participat la analiza activității revistei „Babel” (organ al F.I.T.), făcînd propuneri care au fost acceptate, în legătură cu publicarea unei vaste Istorii generale a traducătorilor. În urma dezbaterilor legate de instituirea premiilor F.I.T. pentru cele mai bune traduceri pe plan mondial, s-a alcătuit un comitet în care am fost propus și eu.

— Ne puteți spune ceva despre întîlnirile și manifestările pe care le-ati avut?

— Delegația noastră a fost sollicitată să dea interviuri postului de radio Belgrad. Poetul Tiberiu Ulan a citit versuri în cadrul acestei emisiuni. Un alt interviu a fost acordat ziarului „Vjesnik” în legătură cu dezvoltarea literaturii și artei traducătorilor în țara noastră. Am stabilit numeroase legături profesionale și prieteniești cu scriitorii și traducătorii din întreaga lume. Ne vor rămîni în amintire întîlnirea cu delegația de observatori sovietici în frunte cu poetul Pavel Antokolski, cu Gorjan Zlatko (noul președinte al F.I.T.), cu poezii traducător Victor Jenosik, cu ziaristul Bojidar Mihaloc, cu Roger Caillois, cu Gorbelyes Laszlo și cu prof. dr. Bohoslav Hek, dr. Jiri Levy și Jan Ferenek din R. S. Cehoslovacie.

REPORTER

FERRER ADAN
„Condamnat la moarte”

(Din grafica spaniolă anti-franchistă)

GIACOMO DEBENEDETTI „intermezzo”

cărți și idei

Giacomo Debenedetti face undeva, în noul său volum intitulat „Intermezzo” (Mondadori, 1963), următoarea constatare: „S-a cîntat mult în Italia între anii 1910 și 1920, dar războiul ne împingea în colțuri retrase, ca pe niște bolnavi care, între o criză și alta, cer aprijinul unei cărți, spre a mai putea spera ori spre a se resemna. Pe deasupra, lecturile stimula fantezia ori așteutau judecata, într-o vreme care, cu avalanșa ei de retorici dezamăgite, sfîrșise prin a înșoși imaginația, iar prin revărsările ei de stupidiități calde și reci, dusesse lupta împotriva rațiunii pînă la cele mai neferice absurdități. Astfel în acel an, în umbră, constăturile „inteligenței” antifasciste. au dus la o multime de consacrări literare. Fără să știe că Debenedetti citează pe a lui Eugenio Montale (care pe atunci se afla în exilul său din Elveția, volumul „Finis terra”), pe a lui Guido Piovene și altele. Noi vom adăuga că însăși consacrarea literară a lui Giacomo Debenedetti aparține acelei perioade. El tipărise pînă atunci, e drept, numai primul din cele trei volume de „Incerări critice”, în 1929, dar activitatea lui în reviste continuase neobosit, pînă la începerea persecuțiilor rasiale.

Debenedetti este astăzi unul din cei mai de seamă reprezentanți ai intelectualității progresiste italiene. Am putea spune că însuși de căpetenie a acestui critic este o descuricare cu adevărat de chirurg, în analiza literară, fapt care îl împingea să umble în voie și cu cea mai deplină siguranță în interiorul organismului operei de artă, fără să-l intrerupă pulsația prin abstracțiuni estetizante. Opera lui Debenedetti este interesantă pentru oricine se ocupă de faptul literar, ca o foarte prețioasă mătură, atunci cînd e vorba de a cerceta evoluția din ultimele decenii a producției literare italiene.

Fără să apropiem al lui Umberto Saba, cărțile 1-a dedicat pătrunzătoare comentarii critice încă de pe cînd era „Fusinus de tină”, cum îl scria la un moment dat poezii, Giacomo Debenedetti nu aduce, între altele, în prezentul său volum, un grup de cinci scurte studii intitulate „Ultimele lucruri despre Saba” (pag. 29-39). Deosebit de importante, prin numeroasele date inedite pe care le conțin, sînt textele intitulate „Pe marginea unei serii de scrieri” și „Al cincilea anotimp”.

Poezia lui Saba este o imbinare — care te lasă cu adevărat nedumerit și intrigat — între o mare simplitate și claritate pe deoparte și un rafinament extrem al sensibilității pe de alta. E o lirică directă și totodată reticentă, curajoasă și blîndătoare — ca însăși viața. Ceea ce se spune despre poezia lui Saba — afirmă Debenedetti — se potrivește și existenței autorului ei, dacă e adevărat că una din însușirile acestei poezii este aceea de a rezulta dintr-o lipsă de diafragmă, din desflințarea oricărui ecran vizibil transfigurator între artă și viață. Omul Saba păstrează întreaga cantitate de mister care este proprie în chip firesc manifestărilor fenomenului denumit viață, dar fără adăuga nici un accesoriu misterologic”. (pag. 35). Versul lui Saba repetă, cu evidență, impresia personală pe care poezia o facea în viață: o prudență mereu trîncă pe care o unea cu un curaj moral și civic, cu franchețea cea mai deplină, cu poezia de a spune lucrurilor pe nume: o imbinare de sinceritate impulsivă și de ascunzînturi și se citea pe față, după cum atestă cel care l-a cunoscut. Cele cîntă scurte studii scrise de Giacomo Debenedetti, prieten din fragedă tinerețe cu Saba, sînt tocmal o neconținută împlinire între criteriul cunoașterii personale al artistului și cel al interpretării artele sale, cu o rară finețe analitică. Deosebit de semnificative apar pentru noi, acele observații unde Debenedetti împinge paralelismul acesta dintre operă și trăsăturile individuale ale creatorului ei, în a conștința poeziei lui Saba cu condiția socială și istorică a existenței poetului. Aceasta se referă în deosebi la ultima perioadă a vieții lui, după proclamarea legilor rasiale cînd a fost nevoit să se expatrieze la Paris și apoi după întoarcerea în Italia cînd a căutat un refugiu la Roma, dar sîncea într-una după orașul în care se desfășurase întreaga-i viață și în care se localizează universul poetic din „Il canzoniere”: Trieste. Starea de neliniște, de dezvoltată depresivitate, de disperare a lui Saba, la în ultimele decenii ale versurilor sale, în deosebi în „Pășărită”, înfățișează unor crize nervoase. Ele l-au dictat pînă la urmă sfîrșitul epistat pe care poezii și-l dorea la căpătîi: „Mort, refuz orice cunună și or nitar”.

Fără să vrea criticii italiană prîdîpșus din păcate prea mult să închidă ușile considerațiilor social-istorice, în comentariile sale, le vede foarte adesea — și nu numai în studiile despre Saba — întrîndu-și pe fereastră. Psihologismul practicat de el, apare pînă la urmă un cal troian, pentru că psihologia personalității poetice sau a conștințului unei opere literare este pînă de elementele realității social-istorice care au determinat-o. Debenedetti însuși recunoaște acest lucru, atunci cînd face următoarea observație: „Poezia lui Saba nu se poate explica în nici un caz, dacă nu ne referim narativ la situațiile pe care le presupune” (pag. 89).

Agerimea criticului în a descoperi fluxurile și refluxurile tematiche cele mai subtile ca și variabile de procedee stilistice în diverse opere literare este o adevărată surprînzătoare. Vorbînd de romanierul Tommaso Landolfi, el face această constatare: „În lupta dintre clar și obscur, în voința de a se face înțeles și aceea de a miza pe înțeleșabilitate, luptă care și în Italia, mai tîrziu, are în perioada finală a fascismului, a preocupat înțelegerea clarității este pusă în situația cultivării unei obscurități maxime, unei ocultizări” (pag. 215). Observația este deosebit de deloc un paradox sau o ironie. Ea este aplicată, în fond nu numai lui Landolfi. Ideea „ocultizării” premeditate, ca procedee artistic ori ca truc, dacă voină, al literaturii așa zise experimentaliste este identificată de către Debenedetti în multe cazuri și îl stujește din plin pentru deslășirii tematiche și formale. Se pare că genul narativ problematic și plin de implicații, îl sollicită pe acest critic în mod special, și sfîrșete spiritului, dar nu atît dintr-un gust anumit pentru tactica sepiilor în creația literară, cît, înver, dintr-o preocupare raționalistă de a înfrînge „ocultizările”, de a înăltura obscuritățile și de a degaja ideea operelor. Acest lucru este vădit cînd vorbim de Elsa Marani, de Gianna Manzini, de Dino Buzzati și de alții autori italieni contemporani.

„Intermezzo” e o carte vie, instrunțivă și pasionantă, un document prețios de viață literară bogată și contradictorie.

Dragoș VRINCEANU

Editura Mondadori, 1963

VINATOARE DE ȘOBOLANI?

Domnul Wagner, primarul New York-ului, vinează șobolani într-o școală?

Cu ochii plini de fotografiile revistei „America”, clădiri de școală colorate modern, plastic, aer, sticlă, micli americani cu pantaloni cow-boy înțeași și frizură netedă cu cărare, sfîrșit și se pare o „invenție” a presii americane. Domnul Wagner nu vinează, desigur, „șobolani”, ci, probabil, „un șobolan” și pe acela, desigur, nu-l vinează, ci pur și simplu l-a trecut omului prin față și, reflex natural, acesta a dat cu bastonul, a aruncat cu o carte, cu un pantof, cu cea-nimerit. Remus la proporțiile ei, dacă nu este cumva simbolică informația trebuie ascunde ceva de genul acesta. Domnul Wagner, primarul orașului New York, a vinat un șobolan într-o școală situată în cartierul S.U.A., „cădărea unuia are 60 de ani, a cetelele 70. Amîndouă școlile, aglomerate

peste orice normă, clasele prost luminate, situate în becuri, tavanele adevărate guri”. Reprezentanții oficiali ai guvernului sînt mai puțin plastici decît congresmenii. În S.U.A. lipsesc 121.000 de clase; de clasă: 1700.000 copii învață în clădiri vechi, necorespunzătoare”. Francis Kappel — reprezentantul Ministerului ocrotirii sănătății, învățămîntului și asigurărilor sociale este cel care dă aceste date.

Președintele Kennedy confirmă și completează: „Anul trecut, peste 1 milion și jumătate au învîtat în clase supraaglomerate, pe lîngă aproximativ 2 milioane care au învîtat în condiții evidente nesatisfăcătoare după normele sîntare și de securitate”.

Astfel, tot, vinătoarea de șobolani a domnului Wagner își capătă deplina explicație; ea era pe cit de reală pe atît de simbolică.

Aurora CORNU

COMITETUL DE REDACȚIE
Teodor Balș; Dr. S. Crahmălniceanu (redactor șef adjuncți); S. Damiani; Ștefan Gheorghiu (redactor șef adjuncți); Eugen Simion; Al. I. Ștefănescu; Tiberiu Ulan (redactor șef); Haralamb Zîncă (secretar general de redacție).